

Goedkeuring van het op 27 september 1968 te Brussel tussen de Lid-Staten van de Europese Economische Gemeenschap tot stand gekomen Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, met Protocol (Trb. 1969, 101).

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

Inleiding

Ingevolge artikel 220 van het E.E.G.-verdrag treden de lid-staten, voor zover nodig, met elkaar in onderhandeling ter verzekering van de vereenvoudiging van de formaliteiten waaraan de wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen en scheidsrechterlijke uitspraken onderworpen zijn. Ter uitvoering van deze opdracht zijn in 1960 te Brussel onderhandelingen geopend tussen deskundigen van de lid-staten, welke onderhandelingen geleid hebben tot het verdrag van 27 september 1968 (*Trb.* 1969, 101), dat thans ter goedkeuring wordt aangeboden. Na bekrachtiging van het verdrag door alle lid-staten zal, onder de door het verdrag gestelde voorwaarden, een in een burgerlijke of handelszaak in een der lid-staten gegeven rechterlijke beslissing - arbitrale uitspraken zijn uitgesloten -, in ieder der andere lid-staten worden erkend en, voorzien van een exequatur, kunnen worden ten uitvoer gelegd.

Een en ander is thans niet het geval. Executie-verdragen ontbreken nog tussen Nederland en Frankrijk, Duitsland en Frankrijk en voorts tussen enerzijds Luxemburg en anderzijds Nederland, Duitsland, Frankrijk en Italië (wat betreft de verhouding tussen Luxemburg en Nederland zij erop gewezen, dat het Benelux-executieverdrag van 24 november 1961, *Trb.* 1961, 163 bij gebreke van de Luxemburgse bekrachtiging nog niet in werking is getreden.)

Binnen de E.E.G. is het dus mogelijk, dat een debiteur de nakoming van zijn verplichtingen, waartoe hij bij rechterlijk vonnis is veroordeeld, uit kan stellen, omdat het vonnis in het land, waar hij vermogen bezit, niet voor tenuitvoerlegging vatbaar is.

Reeds uit dien hoofde was het gewenst om tot een executieverdrag te komen, dat de gehele E.E.G. omspant. Maar er was nog een gewichtige reden om zodanig verdrag te ontwerpen. De geldende executieverdragen zijn namelijk niet alle van hetzelfde type. Het Nederlands-Belgisch en het Frans-Belgisch executieverdrag zijn zogenaamde „traités doubles” of wel verdragen, gebaseerd op de directe bevoegdheid. Hierin wordt de regeling van de erkenning en de tenuitvoerlegging voorafgegaan door een titel over de rechterlijke bevoegdheid, welke de nationale competentieregels ter zijde stelt. De overige verdragen zijn traités simples, of anders uitgedrukt gebaseerd op de indirecte bevoegdheid, d.w.z. dat zij uit de in ieder van de contracterende staten met inachtneming van de nationale bevoegdheidsregels gegeven uitspraken de beslissingen selecteren, die in het andere land zullen worden erkend en, desgewenst, ten uitvoer gelegd. Dit systeem kan tot gevolg hebben, dat dezelfde zaak in twee staten wordt berecht met kans op tegenstrijdige beslissingen. Bij „traités doubles” is een dergelijke kans veel geringer. Met het oog hierop is aan een nieuw verdrag met uniforme, directe bevoegdheidsregels, welk verdrag de geldende conventies en de nationale bevoegdheidsregels vervingt, de voorkeur gegeven boven een aanbeveling het netwerk sluitender te maken door het tot stand brengen van (bilaterale) overeenkomsten die de bestaande lacunes opheffen.

Toepasselijkheid van het verdrag

Het verdrag, dat in beginsel alle burgerlijke en handelszaken betreft, die zich voor een gerecht van een verdragsluitende staat afspelen, (artikel 1), is niet van toepassing op:

- 1e. de staat en de bevoegdheid van natuurlijke personen, het huwelijksgoederenrecht, testamenten en erfenissen;
- 2e. het faillissement, akkoorden en andere soortgelijke procedures;
- 3e. de sociale zekerheid;
- 4e. de arbitrage.

Voor zover de geldende executieverdragen op de zoëven-genoemde onderwerpen wel van toepassing zijn, blijven die verdragen van kracht (artikel 56). Wat Nederland aangaat, zijn dat het Nederlands-Belgisch executieverdrag van 28 maart 1925, *Stb.* 1929, 405, het Nederlands-Italiaans executieverdrag van 17 april 1959, *Trb.* 1959, 137, alsmede het Nederlands-Duits executieverdrag van 30 augustus 1962, *Trb.* 1963, 50.

Artikelen

Het zwaartepunt van het verdrag ligt in titel II, dat de rechterlijke bevoegdheid regelt met betrekking tot hen die woonplaats hebben op het gebied van een E.E.G.-land (artikel 2). Deze personen dienen, onverschillig welke hun nationaliteit is, te worden opgeroepen voor de gerechten van de staat, waar zij hun woonplaats hebben. Op deze algemene regel worden in de artikelen 5-18 uitzonderingen gemaakt ten gunste van o.a. het forum van de woonplaats van de tot onderhoud gerechtigde en van de verzekeringnemer, wanneer die als eiser optreden (artikel 5 onder 2 en artikel 8), de in het verdrag omschreven fora, waaraan exclusieve bevoegdheid toekomt (artikel 16), en het door partijen aangewezen gerecht (artikel 17).

In al die gevallen zal de verweerder kunnen worden gedagvaard voor het gerecht van een ander land dan dat van zijn woonplaats.

De aangeroepen rechter verklaart zich ambtshalve onbevoegd, indien de rechter van een andere staat exclusief bevoegd is of wanneer de gedaagde niet verschijnt en de rechter ingevolge de bepalingen van het verdrag niet bevoegd is (artikel 19 en 20).

De artikelen 21 en 22 beogen te verhinderen, dat over dezelfde vordering of samenhangende vorderingen in meer dan een staat uitspraak wordt gedaan.

Wonen alle partijen in dezelfde staat, dan zijn de bevoegdheidsregels van het verdrag niet van toepassing (zie de vierde alinea van de preambule), tenzij het proces niettemin een internationale kant vertoont (b.v. omdat geprocedeerd wordt over een in andere lid-staat gelegen onroerend goed).

Heeft de verweerder geen woonplaats op het grondgebied van een verdragsluitende staat, dan wordt, met inachtneming van artikel 4, de bevoegdheid in elke staat geregeld door de wetgeving van die staat.

Titel III regelt de erkenning (artikelen 26-30) en de tenuitvoerlegging (artikelen 31-45). De erkenning geschiedt zonder dat hiervoor een voorafgaande procedure noodzakelijk is (art. 26, lid 1). De rechter die over de erkenning oordeelt, onthoudt zich in beginsel ervan te onderzoeken of de in titel II gegeven bevoegdheidsregels zijn nageleefd (artikel 28). Hij moet erkenning onder meer weigeren, indien deze strijdig zou zijn met de openbare orde. Hetzelfde dient hij te doen, indien de beslissing werd verkregen in een procedure, waarbij de gedaagde niet de gelegenheid is gegeven zich te verweren (artikel 27). In geen geval wordt overgegaan tot een onderzoek van de juistheid van de in den vreemde gegeven beslissing (artikel 29). Voor de tenuitvoerlegging van een beslissing in een der lid-staten is een exequatur van de rechter van die staat nodig (artikel 31). In Nederland is voor het verlenen van het exequatur de president van de arrondissementsrechtbank aangewezen (artikel 32). Deze oordeelt zonder de partij tegen wie de tenuitvoerlegging wordt gevraagd, te horen (artikel 34; verg. de artikelen 10-14 van het Nederlands-Duits executieverdrag en de artikelen 1-7 van de uitvoeringswet van 3 maart 1965, *Stb.* 92). Zou deze partij wel voor een verhoor worden opgeroepen, dan dreigt het gevaar dat verhaalsobjecten verdwijnen. Verzet tegen de beslissing, waarbij het exequatur werd verleend, kan worden gedaan bij de arrondissementsrechtbank (artikelen 36-37).

De artikelen 31-45 regelen de exequaturprocedure niet volledig. Artikel 33, eerste lid, van het verdrag laat aan de wet van de aangezochte staat over om zo nodig nadere regels te stellen. Deze regels zijn, wat Nederland betreft, te vinden in het gelijktijdig met het onderhavige ontwerp aanhangig gemaakte ontwerp-uitvoeringswet.

Titel IV handelt over de uitvoerbaarheid van authentieke akten en gerechtelijke schikkingen.

Algemene bepalingen, betrekking hebbende op de vaststelling van de woonplaats en de plaats van vestiging, en overgangsbepalingen zijn opgenomen in de Titels V en VI, terwijl de verhouding tot andere verdragen geregeld wordt in Titel VII, welke titel ook het hierboven vermelde artikel 56 bevat.

De goedkeuring van het verdrag wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd. Er zij echter op gewezen, dat de bekrachtiging van het verdrag voor het Koninkrijk niet automatisch tot gevolg zal hebben dat het verdrag ook van toepassing zal zijn op Suriname en de Nederlandse Antillen. Hiervoor is overeenkomstig artikel 60, tweede lid, van het verdrag een kennisgeving aan de Secretaris-Generaal van de Raad der Europese Gemeenschappen nodig. De regering van Suriname en die van de Nederlandse Antillen hebben te kennen

gegeven medegedeling van het verdrag voor haar land op prijs te stellen. De kennisgeving kan evenwel eerst worden gedaan, nadat in die landen de nodige aanpassingswetgeving is tot stand gekomen. Zolang een dergelijke verklaring t.a.v. de Nederlandse Antillen niet is afgelegd, wordt (volgens artikel 60, derde lid, van het verdrag) voor de toepassing van het verdrag een procedure in cassatie, welke voor de Hoge Raad der Nederlanden gevoerd wordt tegen een Antilliaanse rechterlijke beslissing, geacht niet in Nederland, maar in de Nederlandse Antillen te worden gevoerd, zodat de bevoegdheid van de Hoge Raad niet naar de competentieregels van het verdrag beoordeeld wordt. Bij gebreke van een zodanige bepaling is het denkbaar, dat een buiten Nederland in een lid-staat wonende gedaagde, die een proces in de Antillen gewonnen heeft, de bevoegdheid van de Hoge Raad betwist, indien de verliezende partij beroep in cassatie instelt.

Voor Suriname is een voorziening als bedoeld in het derde lid van artikel 60, niet noodzakelijk, aangezien een regeling van de rechtsmacht van de Hoge Raad ten aanzien van rechtszaken in Suriname, als bedoeld in artikel 23 van het Statuut voor het Koninkrijk ontbreekt. Voor de Nederlandse Antillen geldt de Rijkswet van 20 juli 1961, *Stb.* 212, houdende de Cassatieregeling voor de Nederlandse Antillen.

Artikel I van het protocol houdt rekening met de bijzondere positie, waarin Luxemburg door zijn economische betrekkingen verkeert. Het tweede artikel van het protocol geeft aan een in een lid-staat wonende verdachte, die in een andere lid-staat wordt vervolgd wegens een onopzettelijk gepleegd strafbaar feit, de bevoegdheid zich in de strafzaak te doen vertegenwoordigen, zulks met het oog op de vordering tot schadevergoeding van de beledigde partij, die zich in de strafzaak gevoegd heeft.

Overeenkomstige voorzieningen zijn opgenomen in het protocol behorende bij het Benelux-executieverdrag.

Hiermede is in grote lijnen de inhoud van het verdrag en het protocol aangegeven. Uitvoeriger commentaar is te vinden in het rapport, dat de heer P. Jenard, voorzitter van de groep van regeringsdeskundigen, heeft opgesteld en dat in rubriek J van *Tractatenblad* 1969, 101 is afgedrukt. Naar dit rapport moge worden verwezen¹⁾.

De Minister van Justitie,

C. H. F. POLAK.

De Minister van Buitenlandse Zaken a.i.,

DE JONG.

¹⁾ In de Nederlandse vertaling van dit rapport zijn enige misstellingen geslopen en wel op:

blz. 61, tweede alinea, negende regel – in plaats van „in” te lezen „is”;
blz. 91, onder a, vierde alinea vierde regel – in plaats van „vordering” te lezen „rechtsvordering”;

blz. 93, laatste alinea, eerste en tweede regel – in plaats van „Nederlands” te lezen „Belgisch”;

blz. 95, tweede alinea, zesde en zevende regel – in plaats van „de rechter van het land van herkomst” te lezen „de betrokken rechter”;

blz. 98, onder Artikel 7, laatste alinea, derde regel – in plaats van „blijkt afhangen” te lezen „blijken af te hangen”;

blz. 141, voetnoot – in plaats van „1855” te lezen „1899”.